

Juho Leinonen

**TUOTTAJAN ROOLI INDIE-TELEVISIOSARJAN PILOTTIJAKSON
ESITUOTANTOVAIHEESSA.**

Miten tuottaja rakentaa ehyen chain of titlen tuotannolle?

TUOTTAJAN ROOLI INDIE-TELEVISIOSARJAN PILOTTIJAKSON ESITUOTANTOVAIHEESSA.

Miten tuottaja rakentaa ehyen chain of titlen tuotannolle?

Juho Leinonen
Opinnäytetyö
Syksy 2021
Viestinnän koulutusohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu

Viestinnän tutkinto-ohjelma, Visuaalisen suunnittelun suuntautumisvaihtoehto

---

Tekijä(t): Juho Leinonen

Opinnäytetyön nimi: Tuottajan rooli indie-televisiosarjan pilottijakson esituotantovaiheessa. Miten tuottaja rakentaa ehyen chain of titlen tuotannolle?

Työn ohjaaja(t): Tuukka Uusitalo

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Syksy 2021

Sivumäärä: 35

Aiheena tutkielmassa on tuottajan rooli indie-televisiosarjan pilottijakson esituotantovaiheessa ja tutkimuskysymyksenä pohditaan, mitä ehyt chain of title tarkoittaa ja pitää sisällään. Aihe on rajattu käsittelemään esituotantovaihetta, sillä tuolloin tuottaja pystyy parhaiten vaikuttamaan tuotannon laatuun ja sen sisältöihin. Tuotannon alkuvaiheessa on myös tärkeä alkaa rakentamaan ehyttä chain of titlea, joka on lähtökohtaisesti tuottajan vastuulla.

Tietoperusta on kerätty alan kirjallisuudesta, tekijänoikeuslaista, lakihenkilöiden verkkosivuilta sekä verkkoblogeista. Näistä lähteistä koottu tieto on jäsennelty mahdollisimman selkeäksi kokonaisuudeksi, joka avaa tuottajan roolia esituotantovaiheessa.

Tutkielmassa avataan, mitä indie-televisiosarja terminä tarkoittaa. Tämän lisäksi perehdytään siihen, mitä työtehtäviä ja vastuita tuottajalla on televisiosarjan tuotannon aikana. Näistä tuotannon vaiheista keskitytään eniten esituotantovaiheeseen. Näiden lisäksi käydään läpi, miten tuottaja edesauttaa ehyen chain of titlen rakentamista tuotannolle.

Tutkimuksen kautta selvitettiin, että tuottajan vastuulla on koko tuotannon valvominen sekä organisointi indie-televisiosarjan esituotannossa. Chain of title on kokoelma ennen tuotantoa ja sen aikana syntyneitä asiakirjoja, joiden avulla osoitetaan kuka tuotannon omistaa. Chain of titlen purkaminen auttoi hahmottamaan tuotantoon vaadittavaa tuottajan osaamista muun muassa tekijänoikeudellisten asioiden kannalta.

Tutkimuksen kautta ymmärrettiin, että televisiosarjan tuotannon laajuudesta huolimatta tulee onnistuvalla tuotannolla aina olla ehyt chain of title sekä hyvin organisoitu tuotannon kulku. Tätä tuotannon kulkua suunnitellaan eniten esituotantovaiheessa, jossa tuottaja on avainasemassa.

Asiasanat: tuottaja, chain of title, tekijänoikeus, esituotanto, indie-televisiosarja

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Communication, Option of Visual Communication

---

Author(s): Juho Leinonen

Title of thesis: Producers role in an indie television series pilot episodes preproduction. How producer delivers a clean chain of title to the production?

Supervisor(s): Tuukka Uusitalo

Term and year when the thesis was submitted: Fall 2021

Number of pages: 35

The topic of the thesis is producers role in the indie television series pilot episodes preproduction and the research question is how producer delivers a clean chain of title to the production.

In the preproduction stage the producer has the best chances to affect the projects quality and content. In this production stage producer is also responsible of making sure that the projects chain of title is clean.

The material used in this thesis was collected from literature regarding television series productions, copyright law, lawyers websites and blogs. These materials were assembled in to an assortment of producers responsibilities and duties in television series preproduction stage.

In the research it was concluded what are the producers responsibilities during indie television series preproduction. The thesis explains what is chain of title and what producer needs to have cleared out in the production to deliver a clean chain of title. It is also sorted out what producer is required to understand of the contents within the chain of title documents.

It was concluded that a successfull project has a clean chain of title and well organized production no matter the size of the project.

Keywords: producer, chain of title, copyright, preproduction, indie television series

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	7
2	KÄSITESANASTOA	8
3	INDIE-TELEVISIOSARJAN MÄÄRITELMÄ	10
4	IDEAN ALKUPERÄ.....	11
4.1	Taustatutkimus	11
4.2	Ohjelmaformaatin tutkiminen	12
4.3	Idean rikastaminen ja monipuolistaminen.....	12
5	INDIE-TELEVISIOSARJAN TUOTANTOVAIHEITA	14
5.1	Tuotannon vaiheet ja vastualueet.....	14
5.1.1	Idea, projektinkehittelyvaihe.....	14
5.1.2	Suunnitelma, esituotanto.....	14
5.1.3	Kuvaukset, tuotanto	15
5.1.4	Valmis tuote, jälkituotanto	16
5.1.5	Valmiin työn wrap-up ja jakelu	16
5.2	Indie-sarjan projektin kehittelyn ja esituotannon tehtäviä	17
6	TUOTTAJAN ROOLI INDIE SARJAN ESITUOTANTOVAIHEESSA	18
6.1	Tuottajan rooli.....	18
6.2	Sopimusten laatiminen	19
6.3	Vakuutukset ja takeet	19
6.4	Budjetin laatiminen ja rahoituksen hankkiminen	20
7	CHAIN OF TITLE.....	21
7.1	Chain of title -termi ja tuottajan vastuu sen rakentumisessa.....	21
7.1.1	Oikeuksien hankkiminen tuotantoon	21
7.1.2	Miten tekijänoikeus määritellään	22
7.2	Chain of titlen perusrakenne.....	23
7.2.1	Tekijänoikeudelliset todennukset kaikkiin perustana oleviin materiaaleihin	23
7.2.2	Optio-oikeudet adaptoida tuotannon perustana olevaa teosta (esimerkiksi kirja, näytelmä, laulu, käsikirjoitus, elämäkerta)	24
7.2.3	Dokumentit sovitusta optioajan jatkamisesta ennen määräajan päättymistä ja todennus option hankkimisesta	24

7.2.4	Sopimukset joissa todetaan keneltä optiot hankitaan ja kenelle ne siirtyvät	25
7.2.5	Sopimukset luovan ja tuotannollisen henkilöstön kanssa, joissa osoitetaan, että he ovat palkattuina työhön, jolloin he luovuttavat kaikki heidän työssään syntyneet tekijänoikeudet tuotannolle	25
7.2.6	Sopimukset säveltäjän, sanoittajan, ja muiden musiikin luomiseen osallistuneiden avustajien kanssa, jotka on palkattu tekemään tai adaptoimaan materiaalia.....	26
7.2.7	Lokaatioiden, valokuvien, taide-esineiden, logojen ja muiden tuotannossa esiintyvien materiaalien käyttöluopien hyväksymissopimukset	26
7.2.8	Tuottajan sopimus tuotantoyhtiön kanssa	27
7.3	Optio vai kaikki oikeudet?.....	27
8	PILOTTIJAKSO – NÄYTE IDEAN TOIMIVUUDESTA	30
8.1	Pilottijakson määritelmä.....	30
8.2	Pilottijakso ja siihen syntyvät tekijänoikeudet (oikeudet tuottaa tuleva sarja)	30
9	LOPPUPOHDINTA.....	32
9.1	Indie-televisiosarjan tuottajan vastuun laajuus	32
9.2	Idean oikeuksien vaihtumisen moraalisuus	32
	LÄHTEET.....	34

1 JOHDANTO

Kaikilla projekteilla on oma kokonaisuutensa. Pienet palaset ovat näennäisesti irrallaan ja toisiinsa kuulumattomia. Niille on olemassa oma järjestyksensä ja ne kyetään loksauttamaan omille paikoilleen. Tuottaja on se henkilö, joka saa kiinni näistä palasista ja saattaa ne yhteen ehyeksi tuotannoksi.

Olen kiinnostunut yhteisen työn voimin tuotetuista kokonaisuuksista. Oman roolin etsiminen on johdattanut minut selvittämään tuottajan roolia ja mitä kaikkea se mahdollisesti pitää sisällään. Tarinankerronta on aina kiehtonut minua. Tarinoihin sisältyvät henkilöhahmot, maailmat ja tunteet ovat inspiroineet ja vieneet minua eteenpäin elämässä. Haluan kertoa tarinoita oman mieleni sopukoista ja tarinoita, jotka syntyvät ympärillämme.

Tähän tutkielmaan olen saanut näkökulmaa omista kokemuksistani. Osana tutkintoani olen ollut mukana tekemässä produktioksi Oma Asia-televisiosarjan pilottijaksoa. Pääkäsikirjoittajan ja ohjaajan roolissa oli opiskelija Anttu Herva. Itse toimin tuottajan ja toisen käsikirjoittajan roolissa. Olen osallistunut niin tuotannon luoviin kuin hallinnollisiin tehtäviin. Pilottijakson esituotantovaiheessa huolehdin tuotannolle kaikki tarvittavat resurssit ja organisoin tuotannon tiimiä. Esituotantovaiheessa värvasimme opiskelija Juho Purasen pilottijakson kuvaajaksi. Tuotantovaiheessa olin mukana kuvauksissa ja pidin huolen siitä, että kaikki sujuu mahdollisimman jouhevasti. Jälkituotantovaiheessa tarkistin leikkauksen kulkua.

Tarinoiden taustalla on aina idea. Tässä tutkielmassa olen halunnut perehtyä siihen, mitä kaikkea idean ympärille on rakennettava, jotta siitä saadaan lopulta valmis tuotanto. Tutkin, mitä teoksen tekijänoikeus pitää sisällään, ja selvitän, miten idealla syntyvät lailliset valmiudet, jotta se lopulta myös saataisiin taltioitua onnistuneesti. Tutkielmassani tarkastelen tätä tuottajan tehtävien ja vastuiden kautta. Keskityn tutkielmassani indie-televisiosarjan pilottijakson esituotannon työvaiheeseen, jossa tuottajan rooli on yksi tärkeimmistä. Tutkielmassani en ole syventynyt tuotannon budjetointiin tai rahoituksen hankkimiseen vaan käsittelen tuottajaa tuotantoa eteenpäin vievänä tekijänä. Selvitan myös mitä chain of title tarkoittaa ja mitä kaikkea se pitää sisällään. Pohdin, miten tuottaja rakentaa ehyen chain of titlen projektin alkuvaiheessa.

2 KÄSITESANASTOA

Tässä tutkielmassa on alan termistöä, joka on osittain englanninkielistä. Yhtenäisyyden ja selkeyden ylläpitämiseksi tähän lukuun on koottu ja selitetty nämä termit.

ADR, Automatic dialogue replacement: Kuvausten jälkeen näyttelijöiden äänitetyt repliikit. Nämä repliikit synkronoidaan kuvattuun materiaaliin tai niitä voidaan käyttää uudelleen miksaukseen editointivaiheessa. (Kellison 2006, 161.)

Apulaisohjaaja (1st assistant director, AD): Kuvauspaikalla toimiva henkilö, joka toimii muun muassa ohjaajan, tuottajan, tuotantoryhmän ja näyttelijöiden välikätenä. Auttaa luomaan kuvaus-aikataulun ja huolehtii, että kuvausryhmä on kuvauspäivän aikataulusta perillä. (Kellison 2006, 111.)

B-Roll-materiaali: Kulissien takana kuvattua materiaalia (Honthaner 2010, 509).

Breakdown: Käsikirjoituksen purkaminen, jossa kirjataan ylös mitä jokainen yksittäinen kohtaus tarvitsee, muun muassa määritetään kohtaukseen tulevat näyttelijät, käsikirjoituksen sivu, kohtauksen numero ja nimi, milloin kuvataan, missä kuvataan ja niin edelleen (Kellison 2006, 57).

DoP (director of photography): Henkilö, joka itse kuvaa tai valvoo tuotannon kuvaamista. DoP tuo projektin luovan vision eteen. (Kellison 2006, 111.)

Dubbaus: Kuvausten jälkeen näyttelijöiden äänitetyt repliikit, jotka ovat eri kielellä kuin alkuperäinen nauhoitus. Dubbaus editoidaan alkuperäisen dialogin tilalle. (Kellison 2006, 161.)

Foley-äännet: Äänitehosteita, jotka on tehty tehostamaan muun muassa näyttelijän liikkeitä. Äänitetään kuvausten jälkeen synkronoituna kuvamateriaaliin. (Kellison 2006, 161.)

Genre: Taiteen tai kirjallisuuden lajityyppi (Suomisanakirja).

HoD (Head of department): Tuotannon erinäisten työtehtävien päävastuuhenkilö, joka vastaa tuotannossa työalueensa henkilöstön työtehtävistä (Kellison 2006, 110).

Kuvauspaikka järjestäjä (location manager): Lokaation ja tuottajan välinen yhteyshenkilö, joka varaa lokaation tuotannolle, neuvottelee lokaatiosopimukset sekä huolehtii kuvausluvista, parkkeerauksesta, lokaatiossa ruokailusta ja lokaation siivoamisesta (Kellison 2006, 113).

Linjatuottaja: Osallistuu tuotannon päivittäisiin asioihin alusta loppuun asti. Ylläpitää aikataulua ja muuttaa ideat todellisiksi muun muassa järjestämällä tuotannon logistiikkaa. (Kellison 2006, 12.)

Lokaatio: Kuvauksiin käytetty paikka (Kellison 2006, 117).

Paper cut: Kuvamateriaalin leikkaajalle toimitettava otoksien lista, johon on merkitty aikakoodi viitaukset kuvamateriaalille, muistiinpanot ja listaus graafisista elementeistä ja äänistä (Kellison 2006, 8).

Treatment: Tarkka synopsis projektin tarinasta, johon toiminta ja hahmot on kuvailtu proosan muodossa (Honhaner 2010, 515).

Tuotantokoordinaattori (production coordinator): Järjestää ja johtaa tuotannon toimiston ja valvoo sen henkilöstöä. Auttaa tuotantopäällikköä kokoamaan tuotantotiimin. Valvoo, etteivät paperityöt ja informaation kulku viivästy. (Honhaner 2010, 4–5.)

Tuotantopäällikkö (unit production manager, UPM): Valmistelee tuotannon ensimmäisen viimeistellyn aikataulun ja budjetin. Toimii ongelmanratkojana, valvoo rahankäyttöä ja on päivittäin tekemisissä tuotannon henkilöstön kanssa. (Honhaner 2010, 3–4.)

Tuotantosuunnittelija (production designer): Luo ja suunnittelee kuvattavan ympäristön ulkoon, johon hänellä on apuna esimerkiksi kuvakäsikirjoitus. Työskentelee läheisesti ohjaajan ja tuottajan kanssa. (Kellison 2006, 111.)

3 INDIE-TELEVISIOSARJAN MÄÄRITELMÄ

Indie-sana tulee englanninkielisestä sanasta *independent*, mikä tarkoittaa itsenäistä tai riippumattonta. Indietuotoksilla tarkoitetaan vähemmän kaupallisia, pienemmän budjetin taiteellisempia teoksia. Ne ovat yleensä elokuvateoksia, joissa esiintyy ensikertalaisnäyttelijöitä, -ohjaajia, -tuottajia ja -kuvaajia. (Honhaner 2010, 405.)

Indie-termiä käytetään yleensä lyhyen tai kokopitkän elokuvan määrittämiseen. Mielestäni indie-televisiosarjaa on vaikeampi määritellä, koska sarjat koostuvat useammasta jaksosta, ja televisiosarja on yleensä yhtenäinen kokonaisuus. Televisiosarjan aloittavana tekijänä voi olla tuottaja, joka on itsenäisesti lähtenyt tuottamaan projektia. Televisiosarjan tuotanto voi olla kalliimpaa kuin yhden kokopitkän elokuvan tuottaminen. Merkittävänä indie-sarjan määrittäjänä voidaankin nähdä sarjaan käytetty budjetti. Elokuvia tehtäessä keskitytään yksittäiseen budjettiin ja sarjoja tuottaessa määritellään, paljonko yhteen jaksoon on käytetty rahaa keskiarvoisesti. Suuren luokan sarjat kustantavat Suomessa yhdestä miljoonasta eurosta ylöspäin (Parkkinen 2019).

Tuotannon käynnistämiseksi televisiosarja on aina myytävä jollekin kanavalle tai suoratoistopalvelulle. Tästä syystä indie-televisiosarja terminä on ristiriitainen, koska se voidaan liittää kaupallisuuteen. Indie-termin merkityksestä voidaan katsoa tulleen häilyvä ja nykyään mikä tahansa voi olla indie-tuotantoa. (Schoenbrun 2016.)

4 IDEAN ALKUPERÄ

Oma idea voi syntyä mistä tahansa eikä ole olemassa vain yhtä oikeaa tapaa löytää idea. Olen huomannut, että usein parhaat ideat syntyvät kuitenkin intohimoprojekteina. Jokapäiväinen elämä tarjoaa valtavan määrän materiaalia, josta voi parhaassa tapauksessa ammentaa luonnollisesti lähestyttävät ja samaistuttavat sarjan hahmot, juonen sekä miljöö. Tuottaessamme produktioksi Oma Asia-televisiosarjan pilottijaksoa, pohdimme pääkäsikirjoittaja Anttu Hervan kanssa oman elämämme kokemuksia sekä ihmisiä, joita olemme kohdanneet. Omassa työskentelyssäni olen tullut siihen lopputulokseen, että hyvät ideat eivät aina synny itsestään, eivätkä varsinkaan niitä vaadittaessa. Olivatpa lähtökohdat televisiosarjan tekemiseen mitkä tahansa, voidaan idean jalostamisessa hyödyntää erityyppisiä työstämismetodeja.

4.1 Taustatutkimus

Työstettävä televisiosarja voi käsitellä asioita, jotka ovat sen tekijöille entuudestaan tuttuja tai ne voivat liittyä aiheisiin, jotka ovat tyystin tuntemattomia teemoineen ja vieraine käsitteineen. Taustatutkimus on käsikirjoittajan työkalu, jonka tarkoituksena on tuoda tuotettavan sarjan käsitteet ja teemat paremmin ymmärrettäviksi. Tutkimuksessa voidaan hyödyntää esimerkiksi seuraavia kysymyksiä:

1. Miksi teen tätä tutkimusta?
2. Mitä kysymyksiä minun tulee kysyä?
3. Minkä tuloksen tarvitsen? (Willet 2013, 6.)

Taustatutkimusta tehtäessä on hyvä tehdä muistiinpanoja. Niiden avulla selkeytetään kokonaiskuvan hallintaa ja luodaan runko sarjan sisäisille aiheille. Aiheen tutkimisessa kannattaa käyttää apuna useita eri lähteitä, kuten kirjallisuutta, dokumentteja ja muita samasta aiheesta kertovia sarjoja. (Willet 2013, 7.)

Havaitsimme luodessamme Oma Asia -televisiosarjan pilottijaksoa, että pohtimalla ”mitä ei ole vielä kerrottu tästä aiheesta?” tai ”miten voin kertoa tästä uudella tavalla ja erilaisesta näkökulmasta?” voivat toimia katalyytteinä ja johdattaa ideointivaiheen uusiin oivalluksiin ja auttaa löytämään suunnan sarjan sisällölle. Näin voi syntyä se *jokin*, mikä saattaa määrittää koko työstettävän sarjan ydinidean, johon kaikki pohjautuu.

Rakentaessamme Oma Asia -televisiosarjan idean perustuksia, tutkimme työryhmän kanssa *hegemonista maskuliinisuutta*. Tämän pohjalta loimme sarjaan henkilöhahmoja, jotka joutuvat perinteistä maskuliinisuutta haastaviin tilanteisiin. Taustatutkimuksena luimme hegemonista maskuliinisuutta käsitteleviä tutkimuksia ja tarkastelimme televisiosarjoja, joissa rikotaan perinteistä miehen roolia. Näiden pohjalta laajensimme näkökulmamme televisiosarjassa käsiteltäviin aiheisiin ja teemoihin, joita nuoret aikuiset käyvät läpi jokapäiväisessä arjessaan. Sarjan kohdeyleisön määrittäminen auttaakin rajaamaan sarjalle relevantteja teemoja.

Tuotannon onnistumisen sekä menestymisen kannalta on tärkeä määritellä, kenelle sarjaa tehdään, jotta saadaan kohdeyleisö tavoitettua tehokkaasti. Näin sarjaan saadaan sisällytettyä aiheisältöjä, jotka ovat ajankohtaisia tai relevantteja kohdeyleisölle.

4.2 Ohjelmaformaatin tutkiminen

Televisiosarjaa tehtäessä on hyvä tutkia myös ohjelmaformaattia, jonka pohjalta sarjaa ollaan tekemässä. Tällöin voidaan käyttää apuna muita jo olemassa olevia saman genren televisiosarjoja. Tämän voi toteuttaa esimerkiksi purkamalla sarja palasiin: miten jakso rakentuu ja miten lopulta kokonainen tuotantokausi rakentuu. Genreä tutkiessa voi tarkastella esimerkiksi, miten sille ominaiset hahmot käyttäytyvät, miten kamera-ajot on toteutettu, mitä taustalla näkyy ja miten kuvauspaikka sekä lavasteet on rakennettu. (Willet 2013, 7.) Oma Asia -sarja on tilannekomedia, jossa hahmot joutuvat hullvattomiin tai vaikeisiin tilanteisiin, minkä seurauksena tapahtuu jotain hauskaa.

4.3 Idean rikastaminen ja monipuolistaminen

Ideointivaiheessa ei saa vähätellä kenenkään ideoita. Millä tahansa ajatuksella on potentiaalia tulla tärkeäksi tai avainasemassa olevaksi aspektiksi sarjalle. Esituotantovaiheessa ideoissa tulee korostaa luovaa ajattelua, sillä mitään ei ole vielä lyöty lukkoon: kaikki ideat ovat yhtä arvokkaita. Alkuvaiheessa voidaankin järjestää ideointisessioita, joissa useat ihmiset saavat äänensä kuuluviin. Näissä sessioissa sana *ei* on kielletty. Kannattaa mieluummin lisätä ideaan, kuin sivuuttaa se. (Willet 2013,12.)

Ideointitilanteeseen kannattaa pyrkiä luomaan mahdollisimman avoin ilmapiiri, jotta jokainen saa äänensä kuuluviin. Puheenvuoroja kaikille tasaisesti jakamalla tilanne ei pääse riistäytymään käsistä eivätkä parhaat ideat pääse hautautumaan yleisen hälinän alle.

Tuottaessamme Oma Asia -televisiosarjan konseptia järjestimme omia ideointisessioita, joihin osallistui aluksi sarjan ohjaaja ja tuottaja, jotka myös tekivät käsikirjoituksen. Myöhemmin kutsuimme mukaan myös kuvaajan ja graafikon. Annoimme heidän ilmaista omat mielipiteensä sekä näkemyksensä sarjasta, ja niiden avulla täydensimmekin ja saimme myös elävöitettyä sarjan ideaa enemmän.

Luovan prosessin ideointivaiheeseen ei kokemukseni mukaan ole oikeaa tai väärää tapaa. Jokaisella tuotannolla ja työryhmällä voi olla omat tapansa edetä tässä vaiheessa tuotantoa ja kehittää omaa ideaansa eteenpäin. Olen havainnut, että joitain idean kehittelyvaiheita on hyvä käydä ryhmän kanssa tuotannossa läpi, jotta ideasta tulisi mahdollisimman selkeä. Saatua ideaa on laajennettava, kyseenalaistettava ja haastettava, jotta se kiteytyy kaikille työryhmän jäsenille.

5 INDIE-TELEVISIOSARJAN TUOTANTOVAIHEITA

5.1 Tuotannon vaiheet ja vastualueet

Televisiosarjan tuotanto on selvästi jaettavissa eri vaiheisiin, joissa on omat tehtävät ja tekijät. Televisiosarjaa tuottaessa tarvitaan useita eri ammattilaisia työstämään yhteistä projektia. Henkilöstön määrä vaihtelee tuotannon laajuuden mukaan. Mitä suurempi tuotanto, sitä enemmän tarvitaan henkilöstöä. Indie-sarjojen tuotannoissa tarvittava henkilöstön määrä on yleensä pieni. Tässä luvussa keskitytään pääsääntöisesti projektin kehittelyyn ja esituotantoon, mutta käyn myös läpi, mitä tuottajan tehtäviä muut tuotannon vaiheet sisältävät.

5.1.1 Idea, projektinkehittelyvaihe

Idean kehittelyvaiheessa tuotannolla voi olla käsikirjoitus tai treatment jossain muodossa. Tällöin tuottaja hankkii oikeudet tuottaa projekti sekä laatii arvion maksuista, rahoituksesta ja markkinoista. Tuottaja myös laatii raakaversio budjetista. Hän valvoo idean kehitystä, johon televisiosarjan tuotannossa voi sisältyä *production bible*, joka pitää sisällään juonen ja hahmosuunnitelmat sarjan yhdelle kaudelle. Projektin kehittymisvaiheessa tuottaja pitchaa projektin ja alkaa hankkia rahoitusta tuotannolle. Tuottaja haastattelee ja palkkaa ohjaajan, jonka kanssa hän jakaa projektin vision ja pystyy toteuttamaan projektia aikataulun mukaisesti. Tuottaja valitsee ja palkkaa käsikirjoittajan tai käsikirjoitusryhmän kehittämään ideaa eteenpäin. Tuottaja voi neuvotella ja palkata itselleen lisää apukäsiä, kuten apulaistuottajan ja tuotantopäällikön. (Kellison 2006, 6–7.)

5.1.2 Suunnitelma, esituotanto

Esituotantovaiheessa idea on saanut konkreettisemmän muodon, joka toimii suunnitelmana tuotannolle ja jonka avulla voidaan palkata tarvittavia työntekijöitä. Esituotantovaiheessa tuottaja asetuu rahoitus- ja jakeluryhmän vastuuhenkilöksi. Hän myös osallistuu neuvotteluihin ja sopimusten laatimisiin. Tuottaja varmistaa oikeudet ja luvat eri lokaatioissa kuvaamisiin, musiikkiin ja muihin tuotannossa tarvittaviin elementteihin. Tuottaja käy läpi käsikirjoituksen tai treatmentin ja purkaa sen osiin voidakseen tehdä karkean kustannusarvion. Esituotantovaiheessa tuottajan on tärkeä konsultoida ohjaajaa käsikirjoituksesta ja tuotannosta. (Kellison 2006, 7–8.)

Riippuen projektin laajuudesta tuottaja konsultoi ja palkkaa linjatuottajan, kuvauspaikka järjestäjän, ohjaajan, DoP:n, tuotantosuunnittelijan, leikkaajan, säveltäjän, grafiikka- ja erikoisefektihenkilöt sekä näyttelijät. Näiden lisäksi tuottaja hankkii muun tarvittavan tuotantohenkilöstön, kuten kuvaa-jat, äänittäjät, valosuunnittelijat, lavastajat, meikkaajat ja puvustajat. Tuotantoon palkataan myös kuljetuksista ja ruokailusta vastaavat henkilöt. (Kellison 2006, 7–8.)

Tuottaja palkkaa lakikonsultin, kirjanpitäjän ja muun muassa tuotantokoordinaattorin, toimistopääl-likön, kuvaussihteerin, tuottaja-apulaiset ja harjoittelijat. Esituotantovaiheessa tuottaja valvoo ku-vauskäsikirjoituksen valmistumista. Tuottaja joko itse tekee breakdownin, josta tehdään lopulliset kuvausaikataulut, kuvauslistat ja tuotantoraporttipohjat, tai häntä voivat avustaa esimerkiksi linja-tuottaja tai tuotantokoordinaattori. Hän myös etsii ja hyväksyy kuvauslokaatit joko itse tai yleensä ohjaajan ja DoP:n kanssa. Tuottaja myös konsultoi tuotannon yleiseen ilmeeseen vaikuttavien hen-kilöiden kanssa, kuten kuvauksissa olevan tuotantosuunnittelijan ja lavastajien kanssa. Tuottaja valmistele kaikki sopimukset ja muistiot tai valvoo niitä, kun tuotantopäällikkö (UPM) on koonnut ne. Tuottaja allekirjoittaa viimeistellyn budjetin esituotantovaiheessa. (Kellison 2006, 7–8.)

Ennen kuvauksia voidaan tehdä käsikirjoituksen pohjalta kuvakäsikirjoitus. Tämä kuvauksissa käy-tettävä työkalu on yksinkertainen sarjakuvamainen luonnos jokaisesta käsikirjoituksen kohtauk-sesta. Kuvakäsikirjoituksen voi laatia ohjaaja, jota avustaa mahdollisesti kuvakäsikirjoittajat. Tuot-taja hyväksyy kuvakäsikirjoituksen. Vaikka kuvakäsikirjoitus ei ole pakollinen osa tuotantoa, on mahdollista, että se on hyödyllinen työkalu, joka säästää aikaa ja rahaa. (Kellison 2006, 58.)

5.1.3 Kuvaukset, tuotanto

Projektin kehittelyvaihe ja esituotantovaihe ovat johtaneet itse kuvauksiin, joissa tuottajan visio vih-doin pääsee toteutumaan ja se saadaan kuvattua ja äänitettyä. Tässä vaiheessa tuotantoa tuottaja joko on kuvauspaikalla tai on tavoitettavissa puhelimitse, aina. Hän myös konsultoi käsikirjoittajia ja valvoo tarvittavia muutoksia. Tuotantovaiheessa tuottaja työskentelee läheisesti linjatuottajan kanssa. Tuottaja myös työskentelee tuotantosuunnittelijan kanssa ja hyväksyy tuotannon ulkonä-köön liittyvät aspektit. Tuottajan on tärkeää säännöllisesti konsultoida ohjaajaa, kuvaajia, ja muita eri osastojen päävastuuhenkilöitä (HoD). (Kellison 2006, 8.)

Päivittäisen kuvamateriaalin läpikäyminen ohjaajan ja usein myös leikkaajan kanssa on tuottajan vastuulla. Tuottaja myös valmistelee, tasapainottaa ja hyväksyy päivittäiset tai viikoittaiset kustannusarviot. Tuottaja päättää, mitä projektista tiedotetaan julkisuuteen. (Kellison 2006, 8.)

5.1.4 Valmis tuote, jälkituotanto

Jälkituotantovaiheessa kuva- ja äänimateriaali editoidaan yhtenäiseksi teokseksi. Tässä tuotannonvaiheessa on epätodennäköistä, että voidaan enää kuvata mitään uusiksi tai luoda lisää sisältöä. Tämän vuoksi on tärkeää, että kuvaukset on suunniteltu hyvin esituotantovaiheessa. Jälkituotannossa tuottajan vastuulla voi olla kuvamateriaalin läpikäyminen ja paper cutin toimittaminen leikkaajalle. Tuottaja on myös mahdollisimman paljon läsnä leikkausvaiheessa ja käy leikkaajan työtä läpi. Tuottaja jatkaa vastuuhenkilönä koskien valmiin teoksen pituutta, standardeja, käytäntöjä sekä muita toimitusvaatimuksia. (Kellison 2006, 8–9.)

Jälkituotannon hintaa on vaikeampi hallita verrattuna muuhun tuotantoon, minkä vuoksi tuottajan tulee tarkkailla budjettia. Tuottaja etsii ja varaa jälkituotantoon tarvittavat tilat, esimerkiksi leikkaustilat, äänistudiot ja säveltäjät. Jälkituotannon aikana tuottaja joko itse tai assistentin kanssa tuntee läpikotaisin kaiken materiaalin, valitut otot sekä B-roll-materiaalit. Tuottaja valvoo äänentallennus sessioita, kuten äänikerronnan, dubbauksen, ADR:n, foleyn, raakamiksauksen ja lopullisen miksauksen valmistumista. Tuottaja konsultoi graafista suunnittelijaa muun muassa alku- ja lopputeksteistä ja erikoisefekteistä. Jälkituotannossa kuvatulle materiaalille tehdään värikorjaukset, jotta kuvamateriaali olisi yhdenmukaista ja visuaalisesti tyyliteltyä (Kellison 2006, 158). Tuottaja myös hyväksyy ”video-masterin” lopullista toimitusta varten. Jälkituotannon aikana tuottajalla on myös mahdollisuus järjestää testiyleisönäytöksiä, joista saatujen reaktioiden perusteella voidaan vielä tehdä muutoksia leikkaukseen. (Kellison 2006, 8–9.)

5.1.5 Valmiin työn wrap-up ja jakelu

Wrap-up-vaiheessa projekti on editoitu ja valmis levitykseen, joko julkaisijalle tai muulle asiakkaalle. Tässä tuotannonvaiheessa tuottaja pitää huolen siitä, että kaikki tuotantoon liittyvät jäljellä olevat laskut on hoidettu ja kirjanpito täsmää. Tuottaja viimeistelee kaikki lailliset sopimukset ja ratkaisee mahdolliset jäljellä olevat ongelmat. Hän myös hoitaa mahdolliset ongelmat budjetissa ja toimittaa loppuraportin asiakkaalle. Tuottaja voi osallistua mainontaan ja mainoskampanjoihin. Hän voi olla

mukana koordinoimassa, millaista materiaalia projektista saa julkaista. Tuottaja saattaa konsultoida tilaajan tai tuotantoyhtiön kanssa julkisuuden tapahtumista. Tuottaja voi yhdessä tilaajan tai tuotantoyhtiön kanssa työstää ja hankkia kansainvälisiä julkaisu-, esitys- ja lisenssioikeuksia. (Kellison 2006, 9.)

5.2 Indie-sarjan projektin kehittelyn ja esituotannon tehtäviä

Oma Asia -sarjan pilottijakson projektin kehittäly- ja esituotantovaiheen tiimi oli äärimmäisen pieni. Sekä ohjaaja että tuottaja osallistuivat käsikirjoitusprosessiin. Pääkäsikirjoittaja Anttu Herva teki myös kuvakäsikirjoituksen ja itse hoidin tuottajan tehtävissä hallinnollisia asioita. Kuvaaja Juho Puranen huolehti siitä, että kuvakäsikirjoitus saadaan toimimaan kuvauksellisesti parhaiten. Tämän esituotannon tiimin tehtävä oli saattaa tuotanto alkuun ja varmistaa, että kuvaukset sujuisivat mahdollisimman vaivattomasti. Oma Asia-sarjan pilottijakson esituotannon pienen tiimin työskentelyä oli helppo hallita ja siksi pystyttiin keskittymään olennaisesti käsikirjoituksen hienosäätämiseen.

Suuret tuotannot vaativat enemmän henkilöstöä, jotta työtehtäviä voidaan jakaa tasaisesti kaikkien kesken. Jokainen työryhmän jäsen erikoistuu johonkin tehtävään ja antaa oman ammattitaitonsa panokseksi projektille. Olen huomannut, että erityisesti indie-tuotannoissa budjetti on pienempi kuin suuremmilla projekteilla. Indie-tuotantojen työryhmä on pieni ja tästä syystä on usein tasapainoteltava työvoiman riittävyyden kanssa. Mielestäni ammattitaitoisilla työryhmän jäsenillä pystytään kuitenkin paikkaamaan lisäkäsien puutetta. Televisiosarjan tuotannossa on useita muuttujia, joten pienen henkilöstön työmäärien pitäminen inhimillisissä tasoissa voi olla haastavaa.

Toisaalta pienen työryhmän hallinta ja ylläpitäminen on kokemukseni mukaan helpompaa kuin suuremmissa televisiosarjan tuotannoissa. On mahdollista, että pienet työryhmät ovat motivoituneempia ja investoivat itsensä projektille helpommin. Idea televisiosarjasta on saattanut syntyä intohimoprojektina, jossa tapauksessa työryhmän ytimessä on projektia eteenpäin vieviä, äärimmäisen motivoituneita jäseniä. Suppealla tekijämäärällä on mahdollista, että työtehtävissä ja vastuualueissa voi tulla päällekkäisyyksiä. Olen huomannut, että tuotannon etenemisen kannalta paras tilanne kuitenkin olisi, jos kaikilla työryhmän jäsenillä on omat vastuualueet, eikä tehtäviä jouduttaisi antamaan yhdelle työntekijälle liikaa.

6 TUOTTAJANA INDIE-TELEVISIOSARJAN ESITUOTANTOVAIHEESSA

Tuottaja on henkilö, joka aloittaa, koordinoi, valvoo ja kontrolloi kaikkia luovia, taloudellisia sekä hallinnollisia аспектеja tuotannon kaikissa vaiheissa. Hän on käytännössä tuotantoa eteenpäin ajava tekijä, joka tekee kaiken tarvittavan mahdolliseksi. Tuottaja hahmottaa eri tuotantovaiheet ja on viimekädessä vastuussa kaikesta. Oikeuksien hankkiminen tuotettavaan teoksen ideaan ja niistä neuvottelemine ovat tuottajan vastuulla. (Honhaner 2010, 2.)

6.1 Tuottajan rooli

Tuottaja saattaa itse olla alkuperäisen idean omistaja, joka on lähtenyt toteuttamaan omaa visioitaan. Hän voi myös olla tuotantoa eteenpäin viemistä varten palkattu henkilö. Hän voi edistää projektia konseptoinnista jakeluun ja voi myös olla käsikirjoittajana, ohjaajana tai rahoittajana tuotannolle. Televisiosarjan tuottajan rooli poikkeaa elokuvatuottajasta. Tavanomaisesti elokuvat ovat ohjaajien maailmaa, teatteri on näyttelijöiden maailma ja televisio on tuottajan maailma. Elokuvatuotannoissa tuottaja on pääsääntöisesti yhteyshenkilönä studion ja tuotannon välillä tarjoten vahvan tukiverkoston elokuvan ohjaajalle. Televisiotuotannossa tuottaja voi olla hallitseva tekijä, joka voi myös hoitaa ohjaajan roolia. Televisiotuotannossa ohjaaja on yleensä tekninen taitaja, joka työskentelee näyttelijöiden ja tuotantoryhmän kanssa, mutta tuottaja tekee viimekädessä päätökset ja ottaa kaiken vastuun itselleen. (Kellison 2006, 4–5.)

Tuottaja valitsee ja palkkaa projektin kehittelyvaiheessa käsikirjoittajan tai käsikirjoittajat ja viimeistään esituotannon aikana ohjaajan. Tuottaja hankkii myös tarvittavan rahoituksen ja laatii tuotannon budjetit. Hän on mukana näyttelijöiden valitsemisessa ja antaa oman hyväksyntänsä käsikirjoituksen eri versioille. Tuottaja jakaa tuotannon vastuuta eri henkilöille, jotka valvovat oman työtehtäväalueensa toteutumista. Esimerkiksi tuotantopäällikkö hoitaa hallinnollisia tehtäviä ja ensimmäinen apulaisohjaaja (AD) vastaa kuvauksien toimivuudesta. (Kellison 2006, 5.)

Projektinhallinta on tuottajan jokapäiväistä arkea tuotannon aikana. Hän tietää, mitä milloinkin on tehtävä ja osaa reagoida tarvittaessa ongelmatilanteisiin. Tuottajan on jatkuvasti oltava kartalla

siitä, mitä kukin työryhmän jäsen on tekemässä ja mitä heidän täytyy tehdä seuraavaksi. Raporttien, muistiinpanojen tai päiväkirjan kirjoittamisella pystyy hahmottamaan tuotannon kulkua ja päivittämään tilannetta myös mahdollisille rahoittajille. (Kellison 2006, 4–5.)

6.2 Sopimusten laatiminen

Yhtenä, ellei jopa tärkeimpänä, tuottajan tehtävänä on huolehtia sopimukset kaikille tuotannon aikana tarvittaville laillisille asiakirjoille, kaikille mukana oleville henkilöille ja muille tarpeellisille tekijöille (Honthaner 2010, 2). Kokemukseni mukaan tuottaja toimii työnantajana, joka värvää tuotantoon tarvittavat työntekijät. Esituotantovaiheessa tuottaja selvittää kaikki sovittavat asiat, ja vasta tämän jälkeen päästään aloittamaan muun muassa käsikirjoituksen kirjoittaminen. Mielestäni sopimusten laatiminen hahmottaa myös tuotantoon tarvittavaa työmäärää. Tämä osaltaan edesauttaa tuotannon budjetin laatimista ja auttaa tarkentamaan tuotannon aikataulua.

6.3 Vakuutukset ja takeet

Tuottaja huolehtii tuotannossa tarvittavista vakuutuksista. Tuotantoyhtiö voi vastata omalta osaltaan muun muassa työntekijöidensä, kaluston sekä muiden tuotannossa mukana olevan irtaimiston vakuuttamisesta. Tuottajan tulee huolehtia tuotannolle yleinen vastuuvakuutus ja työntekijöille työtapaturmavakuutukset. Näiden lisäksi tuottajan on hankittava virhe- ja laiminlyöntivakuutus (errors and omissions insurance). Tällä vakuutuksella määritetään ja varmistetaan kenen omistuksessa mitkään oikeudet tuotannossa ovat. Tämä turvaa tuotannon mahdollisilta omistajuus- ja tekijänoikeusongelmilta koskien esimerkiksi plagiointia, idean luvaton käyttöä, teoksen hahmoja, formaattia tai juonta. Vakuutukset tulee tarkistaa sekä saattaa ajan tasalle ennen tuotannon aloittamista. (Kellison 2006, 65–66.)

Mikäli käsikirjoitusta ollaan myymässä mahdollisille ostajille, on tuottajan vastuulla allekirjoittaa tai laatia submission release -sopimus, mikä estää tuotannon idean väärää käyttöä. (Kellison 2006, 49). Tällä sopimuksella turvataan idean vastaanottavan osapuolen asema, mikäli tämä jossain vaiheessa tulevaisuudessa käyttävät mahdollisesti käsikirjoituksessa esitetyjä elementtejä, jotka eivät ole tekijänoikeuslain alaisuudessa. Tämä sopimus myös vapauttaa tuottajan tai tuotantoyhtiön vastuun korvaukseen käsikirjoittajalle, mikäli he luovat tai löytävät muualta samantapaista materi-

aalia. Submission release -sopimus myös turvaa käsikirjoituksen omistajalle reilun takaisinmaksuhinnan, mikäli käsikirjoitusta tai siinä olevaa tekijänlainaisuuden alla olevaa materiaalia käytetään. (Script magazine 2014.)

Tuottajan tulee huolehtia takeen (completion bond) laatimisesta mahdollisille rahoittajille ja pankeille. Tällä valmistumisen takeella varmistetaan, ettei tuotanto ylitä budjettia ja että se pysyy aikataulussa. Mikäli budjetti ylittyy tai ilmenee muita ongelmia, voidaan tämän takeen mukaisesti jopa ottaa tuottaja pois tuotannosta. (Rodrigues 2018.)

6.4 Budjetin laatiminen ja rahoituksen hankkiminen

Budjetin laatiminen on tuottajan yksi tärkein ja ehkä vaativin tehtävä tuotannossa. Se vaatii tuottajalta kykyä tutkia jokaista tuotannon osa-aluetta, antaa niille kasvat ja nimittää niille työnimike. Ilman realistista budjettia tuotanto usein kohtaa sekavuutta ja epäonnistumisen. Budjetoinnissa tuottaja arvioi tuotannon vision ja muuntaa tämän ajaksi ja rahaksi. (Kellison 2006, 55.)

Laadittuaan tuotannolle alustavan budjetin kohtaa tuottaja seuraavan haasteen, mikä on rahoituksen hankkiminen tuotannolle. Tuottaja voi yrittää saada rahoitusta kasaan muun muassa apurahoituksesta, yksittäisiltä sijoittajilta, julkisilta- ja yksityisiltä järjestöiltä ja lainasta. (Kellison 2006, 67–68.) Osa, ellei suurin osa, rahoituksesta tulee kuitenkin tuotettavan työn julkaisijalta, esimerkiksi televisiokanavalta. Suomessa tuottaja voi hankkia tukea myös Audiovisuaalisen kulttuurin kehittämiskeskukselta (AVEK). (Saksala 2015, 20.) Sarjalla voi olla useampikin julkaisukanava, jotka ovat mahdollisesti kotimaisia tai ulkomaisia jakelukanavilta. Nämä tahot antavat oman osansa tuotettavan sarjan rahoitukseen. (Parkkinen 2019.)

7 CHAIN OF TITLE

7.1 Chain of title-termi ja tuottajan vastuu sen rakentumisessa

Televisiosarjaa, elokuvaa tai muuta teosta tuottaessa tuottaja vastaa tuotannon laillisuudesta. Tähän avuksi tuottajan on hyvä konsultoida tai palkata tuotantoon lakihenkilö, joka tuntee tekijänoikeuslain liittyen ja pystyy avustamaan luovan alan sopimuksissa. (Rodrigues 2016.) Tuotannon laillisuuteen vaikuttavat ensisijaisesti oikeudet teettää tekeillä oleva teos tai kokonaisuus. Tätä laillisuutta todentamaan on tarpeellista luoda tuotannolle sen oma *chain of title*. Tälle englanninkieliselle termille ei ole olemassa suoraa suomennosta, mutta sen voidaan katsoa tarkoittavan *tekijänoikeuksien omistusoikeusketjua*. Tätä useiden sopimusten kokonaisuutta käytetään teoksen laillisuuden todentamiseen ja tukemiseen. Omistusoikeusketjun yksityiskohdat voivat poiketa toisistaan riippuen teoksen tuotantomaasta ja sen laista. Tässä tutkielmassa käsitellään omistusoikeusketjua pohjautuen Pohjois-Amerikan ja Suomen alueella tuotettaviin teoksiin.

7.1.1 Oikeuksien hankkiminen tuotantoon

On mahdollista, että tuotettava sarja pohjautuu jonkun toisen alkuperäiseen työhön. Tällöin tuottaja tai tuotantoyhtiö hankkii tarvittavat oikeudet tuottaa televisiosarja, elokuva tai muu teos, joka pohjautuu esimerkiksi kirjaan tai jopa toiseen televisiosarjaan tai elokuvaan. Tällöin tuottajan on lähesyttävä tarvittavan lähdemateriaalin laillista omistajaa.

Finlexin mukaan sopimus elokuvaamisesta tarkoittaa seuraavaa:

Kirjallisen tai taiteellisen teoksen elokuvaamisoikeuden luovutus käsittää oikeuden saattaa teos yleisön saataviin esittämällä elokuva teatterissa, televisiossa tai muulla tavoin sekä oikeuden varustaa elokuva tekstillä tai uudelleen äänittää sen teksti toisella kielellä.

Kirjallisen, kuten romaanin, tai muun taiteellisen teoksen elokuvaamisoikeuden luovutus käsittää tekijänoikeuslain 39 §:n 1 momentin mukaan oikeuden saattaa teos yleisön saataviin esittämällä elokuva teatterissa, televisiossa tai muulla tavoin sekä oikeuden varustaa elokuva tekstillä tai uudelleen äänittää sen teksti toisella kielellä. (Tekijänoikeuslaki 404/1961, 3:39 §.)

Tuottaja käy läpi tarvittavat oikeudelliset prosessit, joiden avulla oikeudet tuottaa haluttu teos saavutetaan (Honthaner 2010, 2). Tuottaja joutuu vääjäämättä tutkimaan ja ottamaan selvää moninaisista lakisääteisistä prosesseista. Mielestäni onkin suositeltavaa, että tuotannossa olisi mukana ainakin esituotantovaiheessa erityisesti tekijänoikeuslakiin perehtynyt henkilö, joka pystyy auttamaan tuottajaa laatimaan tarvittavia omistusasiakirjoja.

7.1.2 Miten tekijänoikeus määritellään

Useimmilla teoksilla on tekijänoikeussuoja ja tekijänoikeuslaki määrittelee, miten sekä milloin tekijänoikeuslain suojaama teosta saa käyttää. Tekijänoikeuksien suojasta Elina Saksala on todennut Tuottajan käsikirjassaan seuraavasti:

Euroopan talousalueella (ETA) tehdyissä teoksissa tekijänoikeuden suoja-aika jatkuu vielä 70 vuotta tekijän kuolinvuoden päättymisestä. Usean tekijän teoksissa suoja-aika laskeaan viimeisenä kuolleen tekijän kuolinvuoden päättymisestä. (Saksala 2015, 225.)

Tämä suoja-aika voi olla eripituinen ETA:n ulkopuolella tehdyissä teoksissa, vaihdellen 50 tai 70 vuotta tekijän kuolinvuoden päättymisestä. Suoja-ajan päätyttyä teosta saa käyttää vapaasti. (Saksala 2015, 225.)

Tekijänoikeuslaki pätee teoksiin, jotka ylittävät teoskynnyksen. Tällaisia teoksia ovat ne työt, joihin on käytetty tekijän omaa visiota tai muita luovia prosesseja. Esimerkiksi idea televisiosarjasta, jossa nuori aikuinen mies kamppailee oman miehisyytensä kanssa, on vasta konsepti, jota ei ole vielä saatettu tarkempaan muotoon. Vasta idean kirjoittamisen, hahmojen luonnostelun, teemojen määrittämisen, sarjan päähenkilön asunnon suunnittelemisen ja käsikirjoittamisen jälkeen voidaan luotu konsepti määritellä tekijänoikeuslain alaiseksi. (Kellison 2006, 72).

Tuottajan hankkiessa oikeuksia esimerkiksi kirjasta tehtävää käsikirjoitusta varten on aiheellista hankkia tarpeelliset oikeudet teoksesta. Mielestäni on myös hyvä neuvoteltava kirjailijan mahdollisista tulevista teoksista. Tällöin ei jatkossa tarvitse aloittaa paperisotaa alusta ja varmistetaan tuotannolliset oikeudet vastaisuudessa jatko-osienkin osalta.

7.2 Chain of titlen perusrakenne

Tuottaja on päävastuussa selkeän ja kaiken kattavasta chain of titlen luomisesta tuotantoon. Chain of title sisältää lukuisia eri dokumentteja, jotka mahdollistavat tuotettavan teoksen laillisuuden sekä lopulta myös onnistuneen levityksen. Tässä luvussa käydään läpi tuotantoon kriittisesti vaadittavia dokumentteja. Tämän lisäksi pohdin niiden avulla Oma Asia -pilottijakson jo olemassa olevia sopimuksia ja lisäksi tarvittavia mahdollisia tulevia sopimuksia ja todistuksia tuotantoon liittyen. Nämä kirjalliset todennukset ovat Oma Asia -sarjan tuotannolle tarpeellisia, mikäli sarja halutaan tuottaa ja julkaista kokonaan tulevaisuudessa. Tuottajan on tarpeellista kerätä ainakin seuraavissa alaluissa esitetyt dokumentit ja todennukset.

7.2.1 Tekijänoikeudelliset todennukset kaikkiin perustana oleviin materiaaleihin

Perustana oleva materiaali voi tarkoittaa käytännössä mitä tahansa alkuperäistä materiaalia, esimerkiksi käsikirjoitusta, kirjaa, laulua tai peliä. Tämä materiaali voi olla tekijän oma originaalinen idea tai se voidaan hankkia jostain muualta. (Firemark 2012.) Tuottaessamme Oma Asia pilottijaksoa loimme oman alkuperäisen käsikirjoituksen ja viimeistelimme sen esituotannon aikana. Tämä käsikirjoitus syntyi yhteistyönä Anttu Hervan aloitteesta, ja mukaan käsikirjoituksen avuksi otettiin Juho Leinonen. Käsikirjoitusprosessin aikana luotiin sopimus, jossa todetaan, että Anttu Herva on Oma Asia -sarjan idean alkuperäinen luoja ja Juho Leinonen on ollut toisena käsikirjoittajana. Sopimuksessa molemmat tekijät luovuttavat yksittäiset luovat panoksensa tuotannolle ja todennetaan, kenen käsikirjoitus on alun perin ollut. Tällä hetkellä kaksi yksityistä henkilöä, Anttu Herva ja Juho Leinonen, ovat käsikirjoituksen alkuperäiset tekijät. Yhdessä kirjoitetusta käsikirjoituksesta voidaan todeta:

If the filmmaker writes the script with another writer, it is important to have a co-authorship or writer collaboration agreement describing how the writers plan to share the rights and obligations related to the screenplay. (Rodrigues 2017.)

Tämä käsikirjoitus on tuotettu luovan työn tuloksena ja on riittävän uniikki ylittääkseen teoskynnyksen ja nauttiakseen tekijänoikeutta Suomen tekijänoikeuslain mukaan. Näin ollen alkuperäisen materiaalin omistajuudesta ei ole kiistaa. Näin on turvattu ehyt tekijänoikeusketju jo alkuvaiheessa ennen tuotannon alkua.

7.2.2 Optio-oikeudet adaptoida tuotannon perustana olevaa teosta (esimerkiksi kirja, näytelmä, laulu, käsikirjoitus, elämäkerta)

Tuottaja, tai joissain tapauksissa tuotantoyhtiö, ovat lähtökohtaisesti ne tahot, jotka hankkivat oikeudet lähdemateriaaliin. On mahdollista, että ennen kaikkien oikeuksien hankkimista halutaan aluksi oikeus tuottaa pelkästään käsikirjoitus, jolla hankitaan rahoittajia. Tuottaja ja alkuperäinen omistaja neuvottelevat sopimuksen joka todentaa mitkä oikeudet tuottajalle tai tuotantoyhtiölle ollaan luovuttamassa. Option hankkiminen on eräänlainen *varausaika*, jolloin tuotetaan haluttu käsikirjoitus. Option voimassaoloaikana sen hankkijalla on yksinoikeus materiaaliin. Sopimuksesta riippuen joko alkuperäisen materiaalin omistaja tai luovutuksen saava taho voivat purkaa sopimuksen jatkaa optiota, mikäli aikaraja menee umpeen, rahoitusta ei saadakaan hankittua tai tuotantoyhtiö on päättänyt hyllyttää tuotannon jatkamisen muista syistä. (Rodrigues 2017.)

Oma Asia-sarjan on meidän oma alkuperäinen ideamme, joten tuotannossa ei tarvitse lähtökohtaisesti pohtia optio-oikeuksien luovuttamista tai hankkimista. Tilanne muuttuu, mikäli emme itse halua tuottaa sarjaa vaan myymme tuotanto-oikeudet eteenpäin. Tässä tapauksessa meidän on sovitava optio-oikeuksista mahdollisen tuotantoyhtiön tai muun hankkijan kanssa. Tällöin meillä on mahdollisuus esimerkiksi myydä oikeudet tuottaa kokonaan uusi käsikirjoitus, joka pohjautuu luomaamme konseptiin. Vaihtoehtoisesti voisimme myydä tuottamamme alkuperäisen käsikirjoituksen.

7.2.3 Dokumentit sovitusta optioajan jatkamisesta ennen määräajan päättymistä ja todennus option hankkimisesta

Tuotantoa aloitettaessa tuottajan tehtävä on neuvotella hankittavan materiaalin käyttöehdoista muun muassa optioiden avulla. Optioilla tarkoitetaan niin sanottua etuoikeutta materiaaliin, joka hankitaan alkuperäisen lähdemateriaalin omistajalta. (Rodrigues 2017.)

Tällöin tuottaja hankkii oikeuden alkaa tuottaa lähdemateriaaliin pohjautuvaa käsikirjoitusta. Optioille on hyvä neuvotella määräaika, johon mennessä tuottajan on tehtävä hankintapäätös loppujenkin oikeuksien ostamisesta. Mikäli varausaika joudutaan tai sitä halutaan pidentää, on neuvoteltava lisäajan hankkimisesta lähdemateriaalin omistajan kanssa. Näihin neuvotteluihin osallistuvat alkuperäisen lähdemateriaalin omistaja, tuottaja ja mielellään myös lakihenkilö, joka varmistaa

sopimusten oikeellisuuden. Nämä sovitut optioaikojen pidennykset on dokumentoitava ja lisättävä tarkasti chain of titleen. (Rodrigues 2018). Kuten todisteet sovitun optio-oikeuden ajan pidentämisestä tulee olla dokumentoituina, on tuottajan myös kyettävä todistamaan, että optiot on myös hankittu sopimuksen mukaisesti. (Miyamoto 2019.)

7.2.4 Sopimukset joissa todetaan keneltä optiot hankitaan ja kenelle ne siirtyvät

Optioiden hankintasopimuksissa on selkeästi todettava kenelle oikeudet siirtyvät. Näissä sopimuksissa kerrotaan myös, keneltä kyseiset optiot saadaan. Näihin todenteisiin liittyvät myös todisteet optioiden lopullisesta hankkimisesta. Näillä dokumenteilla vakuutetaan, että kaikki oikeudet tuottaja haluttu teos alkuperäismateriaalista on siirtynyt optiot hankkivalle taholle asiaankuuluvalla tavalla. (Rodrigues 2018).

7.2.5 Sopimukset luovan ja tuotannollisen henkilöstön kanssa, joissa osoitetaan, että he ovat palkattuina työhön, jolloin he luovuttavat kaikki heidän työssään syntyneet tekijänoikeudet tuotannolle

Televisiosarjan tuotannossa työskentelee yleensä useita henkilöitä, ja heidän kanssaan tehdään erityyppisiä työntekijäsopimuksia. Kaikille henkilöille, jotka ovat luovan alan työntekijöitä, tehdään sopimukset, joissa todetaan kaiken projektissa tuotetun luovan työn kuuluvan tuottajalle ja tätä kautta tuotannolle. Myös ne tuotannossa työskentelevät henkilöt, jotka eivät ole vastuussa taiteellisesta näkemyksestä, tekevät samantyyppisen sopimuksen. Tämän sopimuksen myötä työntekijä luovuttaa hänen työsuhteensa aikana syntyneet oikeudet tuotannolle. (Rodrigues 2018.)

Näyttelijöille tehdyt sopimukset ovat myös kriittisessä osassa ehyttä chain of titleä. Näyttelijöiden ollessa kuvauskohteena on sopimuksissa määritettävä, miten heidän näköisyytään projektissa ja sen jälkeen projektiin liittyvissä materiaaleissa saa käyttää. Heidän nimeään tulee voida käyttää muun muassa mainonnassa. (Rodrigues 2018.)

Ilman tätä todennusta ei voida markkinointiin laittaa esimerkiksi ilmausta "Nimi Sukunimi tähdittämällä..." Näissä sopimuksissa on tarkasti todettava, miten näyttelijän näköisyyttä saa käyttää muun muassa markkinointiin ja muuhun oheismateriaaliin. On mahdollista, että näyttelijän näköisyyttä tai

olemusta voidaan tulla käyttämään oheismarkkinointituotteissa kuten videopeleissä tai leluissa. Nämä asiat otetaan huomioon asiaankuuluvine lisäyksineen näyttelijöiden sopimuksissa.

7.2.6 Sopimukset säveltäjän, sanoittajan, ja muiden musiikin luomiseen osallistuneiden avustajien kanssa, jotka on palkattu tekemään tai adaptoimaan materiaalia

Projektiin tehty tai hankittu musiikki täytyy varmentaa tuotannon nimiin. Mikäli tuotantoa varten hankitaan säveltäjä tekemään alkuperäistä musiikkia tai sanoitusta, tarvitaan työsuhdesopimus ja oikeuksien luovutus sopimukset säveltäjältä. Jo olemassa olevaa musiikkia hankittaessa tarvitaan äänensynkronointi ja esitysoikeudet projektiin. Tämä tehdään mielusti ennen kuin musiikki otetaan osaksi tuotantoa ja viimeistään ennen valmiin sarjan levitystä. Oikeudet musiikkiin sisältävät musiikin käytön tuotannossa maailmanlaajuisesti, kaikissa medioissa. Tämä oikeus kestää joko tekijänoikeuslain mukaisen ajan tai päättymättömästi, ellei ole jotain erityistä syytä rajatumpien oikeuksien hankkimiseen. (Rodrigues 2018.)

Oma Asia -pilottijaksoon teimme sopimuksen säveltäjä Jami Alaverrosen kanssa hänen tuottamastaan uniikista musiikista, johon sisältyy Oma Asia -sarjan tunnusmusiikki. Tämän lisäksi Alaverrosen tuotti muita äänimaailmaa rikastavia *jinglejä* eli siirtymä- ja efektiäänä. Musiikki on lähtökohdaisesti suojattu tekijänoikeuslailla, jonka mukaan Jami Alaverrosella on oikeus, ja meillä sarjan tekijöillä on velvoite, ilmoittaa hänet osoitetun musiikin luojaksi ja säveltäjäksi sarjan jaksojen aikana lopputeksteissä oikealla ja reilulla tavalla. Mikäli Oma Asia -sarja joskus tuotetaan, on pilottijaksoa käsittelevissä sopimuksissa todettava, mitä oikeuksia musiikin käyttämiseen Jami Alaverrosen luovuttaa. Yleensä musiikin säveltäjä luovuttaa kaikki käyttöoikeudet tuotantoyhtiölle sarjan tuotantoon, jotta myöhemmin ei tule sekaannuksia ja chain of title säilyisi selkeänä. Säveltäjän kanssa voidaan myös sopia erikseen jatkossa tarvittavasta musiikista, jonka tuotanto-oikeus kuuluu hänelle. (Rodrigues 2018.)

7.2.7 Lokaatioiden, valokuvien, taide-esineiden, logojen ja muiden tuotannossa esiintyvien materiaalien käyttö lupien hyväksymissopimukset

Yleensä sarjan kuvauksia järjestetään useissa eri lokaatioissa. Tällöin on tarpeen hankkia kuvausluvat kaikkiin paikkoihin ja tiloihin, joissa tuotantoa kuvataan. Julkisten paikkojen kuvaaminen ei

vaadi välttämättä lupien hankkimista. On kuitenkin tarpeen selvittää, onko kuvattava lokaatio jonkun nimissä ja tarvittaessa hankittava kuvauslupa. (Kellison 2006, 76.)

Mikäli tuotannossa esiintyy jokin oikean maailman teos, esimerkiksi taulu, patsas tai logo, on tarpeen hankkia teoksen tekijän tai omistajan lupa sen esittämiseen. (Rodrigues 2018). Yleisenä ohjenuorana voidaan pitää, että mikäli jokin lokaatio, taideteos, logo tai muu esine esiintyy kuvan pääkohteena, on tarpeen hankkia kohteen tekijän tai omistajan suostumus kuvaamiseen.

Oma Asia -sarjan pilottijakson kuvauksissa hankimme kuvausluvut muun muassa Etu Lyötyn K-markettiin, jossa kuvattiin kaupan sisällä olevia kohtauksia sekä ulkokuvauksia. Luvat tarvittiin otoksiin, jotka sijoittuivat K-marketin sisälle, sekä kuviin, joissa näkyi K-marketin etupiha.

7.2.8 Tuottajan sopimus tuotantoyhtiön kanssa

Tuotannoissa tuotantoyhtiö on voinut palkata tuottajan projektiin. Tällöin on tarpeen laatia tuottajalle sopimus, jossa määritetään tuotannon aikana tuottajan hankkiman sisällön oikeuksien siirtyminen tuotantoyhtiölle projektin päätyttyä. Tähän kuuluvat muun muassa optio-oikeudet tuotantoon hankittuun materiaaliin. (Rodrigues 2018.)

7.3 Optio vai kaikki oikeudet?

Philip Alberstat toteaa, että yksi fundamentaalisesti tärkein elementti filmitoiminnassa on oikeuksien ostaminen ja myyminen: oikeudet kirjoihin, käsikirjoituksiin, treatmentteihin, lehtien artikkeleihin, novelleihin sekä muihin lukuisiin immateriaalioikeuksiin (Alberstat 2012, 1).

Suomen laissa oikeuksien luovutuksesta todetaan 27 §:ssa seuraavasti:

Tekijänoikeus voidaan, 3 §:n säännöksistä johtuvien rajoitusten, luovuttaa kokonaan tai osittain. Kappaleen luovutukseen ei sisälly tekijänoikeuden luovutus. Tilauksesta tehtyyn muotokuvaan tekijä ei kuitenkaan saa käyttää oikeuttaan tilaajan tai, tämän kuoltua, hänen leskensä ja perillistensä suostumuksetta. (Tekijänoikeuslaki 404/1961, 3:27 §.)

Onkin yleensä tavanomaista, että tuottaja tai tuotantoyhtiö alkujaankin hankkivat niin kutsutun optio-oikeuden tuotantoon tai projektiin, joka perustuu jo olemassa olevaan jonkun toisen teokseen.

Optiolla tarkoitetaan ostettavan teoksen työstämisoikeuden ostamista esimerkiksi pelkän käsikirjoittamisen mahdollistamiseksi. Optio-oikeus on huomattavasti halvempi vaihtoehto kuin kaikkien oikeuksien ostaminen kerralla.

Optioiden hinnaksi asetetaan yleensä noin 10 % per vuosi koko ostosummasta. Mikäli ostohinta on esimerkiksi 50 000 €, niin tällöin tuottaja maksaa 5000 € vuoden kestävältä optiolta. Vuoden kestävä optio antaa tuottajalle tai tuotantostudiolle aikaa miettiä, haluavatko he jatkaa optiota tai ostaa kaikki oikeudet. (Alberstat 2012, 1.) On myös mahdollista, että tuottaja tai tuotantoyhtiö tulevat siihen lopputulokseen, etteivät he haluakaan ostaa kaikkia oikeuksia ja lopettavat tuotannon jatkamisen. Lähtökohtaisesti tuottaja tai tuotantoyhtiö ovat kuitenkin halunneet tehdä tuotannon kyseisestä lähdemateriaalista, mutta taustalla voi olla muun muassa toistaiseksi rahoituksen uupuminen tai jokin muutos tuotannossa.

On myös mahdollista, että idean alkuperäinen omistaja ei tietyn määräajan umpeuduttua haluaan luovuttaa kaikkia oikeuksia tuottajalle tai tuotantoyhtiölle. Määräajoista sovitaan yleensä optiosopimusten yhteydessä, jolloin alkuperäisen lähdemateriaalin omistaja voi antaa määräajan tuottajalle tai tuotantoyhtiölle, mihin mennessä optio-osuus teoksen annetuista oikeuksista umpeutuu. Esimerkiksi materiaalin alkuperäinen omistaja voi antaa optio-osuudelle kaksi vuotta aikaa, jonka jälkeen sopimus raukeaa. Tuottajan on oltava tarkka sopimuksia tehtäessä ja huomioitava mahdolliset määräajat tuotannon toteutumisen kannalta sekä neuvoteltava niistä. Näin voidaan välttyä ylimääräisiltä maksuilta ja tuotannon viivästymisiltä.

Finlexin tekijänoikeuslain 40 § nojalla todetaan seuraavasti:

Milloin luovutetaan oikeus kirjallisen tai sävellysteoksen käyttämiseen elokuvaa varten, joka on tarkoitettu julkisesti näytettäväksi, tulee saajan kohtuullisessa ajassa valmistaa elokuvateos ja huolehtia sen saattamisesta yleisön saataviin. Jos se laiminlyödään, on tekijällä oikeus purkaa sopimus ja pitää saamansa palkkio; saakoon myös korvauksen vahingosta, jota palkkio ei peitä. Jos elokuvateosta ei ole valmistettu viiden vuoden kuluessa siitä kun tekijä on täyttänyt, mitä hänen on ollut tehtävä, on tekijällä, vaikka saaja ei ole syyllistynyt laiminlyöntiin, oikeus purkaa sopimus ja pitää saamansa palkkio. (Tekijänoikeuslaki 404/1961, 3:40 §.)

Tekijänoikeuslain 40 § tarjoaa suojaa alkuperäisen materiaalin tekijän työlle ja asettaa tuottajan tai sopimuksen tekijän työtä kunnioittavaan asemaan säätämällä aikarajoja. Toisaalta tuottaja tai tuo-

tantostudio voivat myös neuvotella pidemmästä sopimuksesta, edelleen kunnioittaen idean alkuperäistä omistajaa. Kun yhteisymmärrys on saavutettu, saadaan luotua sopimus, joka on tyydyttävä kaikille osapuolille.

8 PILOTTIJAKSO – NÄYTE IDEAN TOIMIVUUDESTA

8.1 Pilottijakson määritelmä

Pilottijaksolla tarkoitetaan sarjan tai muun televisio-ohjelman esittelyjaksoa (Suomisanakirja). Pilottijaksossa esitellään sarjan teema ja sen keskeisimmät sisällöt. Pilottijakson tarkoitus on selvittää, toimiiko suunniteltu konsepti valmiimpana kokonaisuutena. Sen yksi tarkoitus on myös saada rahoittajat kiinnostumaan tuotannon tukemisesta.

Pilottijaksolla voidaan tarkoittaa kahta toisistaan hieman poikkeavaa asiaa riippuen näkökulmasta. Tuotannon tekijöille ja rahoittajille pilottijakso on *konkretisoitu konsepti*, jota mahdollisesti lähdetään kehittämään eteenpäin. Tämä konsepti ei aina ole loppuun asti kiillotettua, eikä tuotettua jaksoa koskaan välttämättä julkaista, vaan sitä saatetaan käyttää pelkästään sarjan jatkokehitykseen. Kuluttajalle, eli teoksen katsojalle, pilottijakso puolestaan on sarjan *ilmestymisjärjestyksessä ensimmäinen jakso*, jonka pystyy katsomaan. Tästä jaksosta sarja sitten jatkuu normaalisti katsojan näkökulmasta. (Obias 2015.)

Pilottijakson tuottaminen on hyvä työkalu, jolla voidaan arvioida, mikä toimii ja mikä on hyvä jättää pois tuotettavasta sarjasta. Tämä konseptin testaaminen luo usein prototyypin sarjasta, johon tiivistyy sarjan tärkein sisältö sekä ulkoasu. Pilottijakso esittelee sarjan päähenkilön tai -henkilöt ja luo ilmentymän tunnelmasta, jota sarjaan haetaan. On myös mahdollista, että samasta sarjasta tuotetaan useampi pilottijakso, jotka poikkeavat toisistaan huomattavasti. Näiden variaatioiden avulla pystytään puolestaan tekemään johtopäätöksiä, jotka auttavat lopullisen sarjan tuotannossa.

8.2 Pilottijakso ja siihen syntyvät tekijänoikeudet (oikeudet tuottaa tuleva sarja)

Mielestäni pilottijaksoa tuottaessa luodaan selkeä pohja omistajuuden ketjulle. Tuottaja varmistaa esituotantovaiheessa tekijänoikeudet tarvittaviin elementteihin, joista pilottijakso koostuu. Pilottijaksoon kuuluvat konseptit hahmoista, kerrontatavasta sekä miljööstä, mikäli on määritetty jokin tietty setti, jossa hahmot esiintyvät. Näkemykseni mukaan hahmojen olemus, teema ja tarinan kerrontatapa ovat yksiä pilottijakson tärkeimmistä avaintehtävistä. Määrittelemällä näille tietty esitys-

tapa saadaan luotua tekijänoikeus pilottijakson elementteihin. Tätä tekijänoikeutta voidaan vahvistaa määrittämällä hahmojen käyttämä vaatetus, maski (meikkaus), tai esimerkiksi, mitä lisävarusteita heillä on pilotin sekä sarjan aikana.

Oma Asia -sarjan pilottijakson päähenkilö on Timo, joka kamppailee oman miehisyytensä kanssa. Sarjan aikana hän joutuu tilanteisiin, joissa hän pohtii, mitä on olla *mies*. Timo on ulkoasultaan tavanomaisen näköinen nuori aikuinen (20–24-vuotias). Hahmon niin sanottu hiirenharmaa olemus ja maanläheisyys ei itsessään ole teoskynnystä ylittävää. Tähän jokapäiväiseen hahmoon kuitenkin on yhdistetty epävarmuus omasta miehisyydestä, puhetyyli, intohimo hygieenisyyteen ja tietynlainen ”timomainen” pukeutuminen: harmaita ja taitettuja värejä. Tällöin on luotu originaalinen hahmo, jolle syntyy sarjaan kuuluva tekijänoikeus.

Luomaamme pilottijaksoon kuuluu myös fiktiivinen mainos KockSaver-miehestä. Tämä fiktiivinen supersankari esiintyy sarjan aikana pyykinpesuaine-mainoksissa. KockSaver-mies on tarkoituksemukaisesti ylimaskuliininen supersankaripukuun pukeutuva miehisen myskin ruumiillistuma. Asussa esiintyvä hahmon merkki on tarkoitettu olemaan osa yhtä suurta Kock-brändiä sarjan aikana. KockSaver-miehen asu on suunniteltu muistuttamaan perinteisiä supersankareiden asuja: kokovartalo ihopuku, viitta, hanskat ja osittain maskilla peitetyt kasvot. Tämä hahmo on tavallaan parodia supersankareista ja on näin ollen riittävän uniikki. KockSaver-miehelle on syntynyt tekijänoikeus, joka on osa Oma Asia -sarjaa.

9 LOPPUPOHDINTA

9.1 Indie-televisiosarjan tuottajan vastuun laajuus

Tuottajalla on aina tuotannon laajuudesta riippumatta suurin vastuu projektissa. Hän on ”itse koko tuotanto” alusta loppuun asti. Hän voi olla tuotannon idean alkuperäinen omistaja, käsikirjoittaja ja jopa ohjaaja. Tuottajan rooli korostuu esituotantovaiheessa, jolloin koko tuotannolle laaditaan tarkat suunnitelmat. Tuottaja myös varmistaa, että tuotanto on lainmukainen eikä tuotannolle synny tekijänoikeudellisia ongelmia. Tähän avuksi on hyvä kuitenkin palkata tekijänoikeuslakia tunteva konsultti, joka voi auttaa erinäisten sopimusten laatimisessa.

Mielestäni sopimukset ovat elintärkeässä asemassa ehyttä ja selkeää chain of titlea. Jo esituotannon varhaisvaiheessa on tarve tehdä hankinta- ja varaussopimuksia, muun muassa alkuperäismateriaalin optioista. On myös varmistettava, että optio-oikeudet saadaan lunastettua sovitulla tavalla. Kaikille tuotannossa työskenteleville tehdään työsopimukset koskien työstettävää projektia. Tuottajan on tärkeää huolehtia, että tuotanto on laillisesti aloitettavissa ja että kaikki oikeudet siirtyvät lopulta tuotannolle.

9.2 Idean oikeuksien vaihtumisen moraalisuus

Voisi ajatella, että tekijänoikeuksien siirtämisessä on kyse pelkästään alkuperäisen idean omistajan allekirjoituksen saamisesta tarvittaviin oikeuksien luovutuspapereihin. On nimittäin muistettava, että tuottajalla tai tuotantoyhtiöllä on hyvinkin mahdollisesti oma visio ostettavan teoksen tarinankerrontaan tai muuhun sisällön muotoon. Jotta kirjailija tai idean alkuperäinen omistaja hyväksyisi mahdolliset muutokset ja seisoi niiden takana, on yleistä, että alkuperäisen teoksen omistaja antaa tuotannolle aluksi rajatut optio-oikeudet. Tämän jälkeen voidaan neuvotella uudestaan laajemmista luovutus-oikeuksista. Alkuperäisen idean omistaja ei käytännössä pysty vaikuttamaan tuotettavan teoksen lopputulokseen tai ulkoasuun. On kuitenkin mahdollista, että alkuperäistä omistajaa voidaan pyytää tuotantoon konsultoitavaksi osapuoleksi.

Tuottamamme Oma Asia -televisiosarjan pilottijakson myötä syntyneet alkuperäiset ideat ja konseptit ovat meille tekijöille hyvin tärkeitä, sillä olemme käyttäneet omaa luovaa intohimoamme sekä

osaamistamme pilottijaksoon. Mikäli jokin taho haluaisi ostaa oikeudet ideaamme, olisimme tuolloin erittäin tarkkana ostajan aikeista koskien sarjan tuotantoa ja ilmaisua. Haluammehan me teoksen alkuperäiset tekijät, ettei aikaansaannoksestamme katoa se *jokin*, minkä olemme saaneet luotua. On myös mahdollista, että todennäköisesti pyrkisimme neuvottelemaan itsemme ensisijaisesti tuottajiksi sekä ohjaajiksi tai vähintään konsulteiksi, eli sellaiseen rooliin, jossa pääsemme vaikuttamaan tuotannon sisältöön.

Syntyvän teoksen lopputulos tulee kuitenkin pääsääntöisesti olemaan tuotantoyhtiön ja tuottajan käsissä. Alkuperäisen idean omistajuuden vaihtuminen on merkittävä hetki niin alkuperäisen lähdemateriaalin luojalle kuin uudelle omistajallekin; ideasta voidaan päästä hyödyntämään uutta, ennen näkemätöntä potentiaalia, kun se saavuttaa uuden formaatin sarjan tai elokuvan muodossa.

LÄHTEET

Albertstat, Philip 2012. The insider's guide to film finance. Oxford: Routledge. O'Reilly eBooks. Vaatii käyttöoikeuden.

Hellerman, Jason 2019. The Difference Between 'Story By,' 'Screenplay By,' and 'Written By' No Film School verkkojulkaisu 8.07.2019. Hakupäivä 7.11.2021. <https://nofilmschool.com/difference-between-story-by-screenplay-by-written-by>.

Hellerman, Jason 2019. What's a Shooting Script and How Do You Create One? No Film School verkkojulkaisu 11.07.2019. Hakupäivä 7.11.2021. <https://nofilmschool.com/shooting-script-example>.

Honhaner, Eve Light. 2010. The complete film production handbook Fourth edition. Burlington, MA: Focal Press.

Kellison, Catharine. 2006. Producing for tv and video a real-world approach. Burlington, MA: Focal Press.

Miyamoto, Ken 2019. The Screenwriter's Simple Guide to Screenplay Options verkkojulkaisu 21.11.2019. Hakupäivä 7.11.2021. <https://screencraft.org/2019/11/21/the-screenwriters-simple-guide-to-screenplay-options/>.

Obias, Rudie 2015. 12 Unaired Pilots of Popular TV Shows. Mental Floss verkkojulkaisu 31.03.2015. Hakupäivä 7.11.2021. <https://www.mentalfloss.com/article/62519/12-unaired-pilots-popular-tv-shows>.

Parkkinen, Pia 2019. Nyrkki ja Kaikki synnit ovat kalliita tv-sarjoja – näin suoratoistopalvelut muuttivat kotimaisen tv-draaman tarjontaa. Yle verkkojulkaisu 26.11.2019. Hakupäivä 7.11.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-1108646>.

Rodrigues, Donovan 2018. Successful Filmmakers Know How To Deliver Clean Chain Of Title. Rodrigues Law verkkojulkaisu 4.04.2018. Hakupäivä 7.11.2021. <https://rodrigueslaw.com/blog/successful-filmmakers-know-how-deliver-clean-chain-title/>.

Rodrigues, Donovan 2017. 10 Things That Will Make You Go From Script To Screen. Rodrigues Law verkkojulkaisu 11.07.2017. Hakupäivä 07.11.2021. <https://rodrigueslaw.com/blog/10-things-will-make-you-go-script-screen/>

Rodrigues, Donovan 2016. Making the Deal – Selling or Buying a Screenplay. Rodrigues Law verkkojulkaisu 15.11.2016. Hakupäivä 07.11.2021. <https://rodrigueslaw.com/blog/making-deal-selling-or-buying-screenplay/>.

Schoenbrun, Jane 2016. Independent Film is a Meaningless, Outmoded Term, and We Need to Stop Saying It verkkojulkaisu 17.10.2016. Hakupäivä 7.11.2021. <https://filmmakermagazine.com/100233-independent-film-is-a-meaningless-outmoded-term-and-we-need-to-stop-saying-it/#.YYhD9WBBYUJ>.

Saksala, Elina. 2015. Tuottajan Käsikirja. Helsinki: Like kustannus Oy.

Script magazine 2014. What Screenwriters Need to Know About Submission Releases verkkojulkaisu 11.09.2014. Hakupäivä 8.11.2021. <https://scriptmag.com/features/submission-releases>.

Suomisanakirja. Pilottijakso-sanan määritelmä suomen kielessä. Hakupäivä 22.03.2021. <https://www.suomisanakirja.fi/pilottijakso>.

Suomisanakirja. Genre-sanan määritelmä suomen kielessä. Hakupäivä 25.11.2021. <https://www.suomisanakirja.fi/genre>

Tekijänoikeuslaki 404/1961. Hakupäivä 7.11.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1961/19610404?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=tekij%C3%A4noikeuslaki#a404-1961>.

Willet, Amanda. 2013. Media production a practical guide to radio & TV. London: Routledge.